

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

“SOLIQLAR VA SUG'URTA ISHI” KAFEDRASI

*Qo'lyozma huquqida
UDK:336.2:334.75*

AXMEDOV TIMUR ROBBIM O'G'LI

**YAKKA TARTIBDAGI TADBIRKORLIKNI SOLIQQA TORTISHNING
O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA UNI RIVOJLANTIRISH
ISTIQBOLLARI**

**60410200 - “Soliqlar va soliqqa tortish”
mutaxassisligi bo'yicha**

**Magistr
akademik darajasini olish uchun yozilgan**

DISSERTATSIYA

Ilmiy rahbar: Prof., DSc. B.K. Tuxliyev

Toshkent-2023

Magistrlik dissertatsiya ishi “ _____ ” kafedrasida dastlabki himoyadan o'tgan.

_____ - sonli bayonnoma “ _____ ” _____ 2023 yil.

Kafedra mudiri: prof. B.K. Tuxliyev

Tuxliyev

23.05.23

Ilmiy rahbar: prof. B.K. Tuxliyev

Tuxliyev

23.05.23.

Talaba: Axmedov Timur Robbim O'g'li

Axmedov

23.05.23

Dissertatsiya «Moliya va buxgalteriya hisobi» fakultetida 2023-yil « _____ »
_____ № _____ raqam bilan ro'yxatga olingan.

Dekan _____ A.U.Burxanov

ANNOTASIYA

Mamlakatimizda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni soliqlar vositasida rag'batlantirish orqali ularning iqtisodiy faoliyatini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bir necha yillardan buyon kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni soliqqa tortishni takomillashtirish va ularni yalpi ichki mahsulotdagi ulushini yanada oshirish masalasiga mamlakatimiz iqtisodiy sohasidagi asosiy ustuvor vazifalardan biri sifatida alohida e'tibor qaratilmoqda va zaruriy huquqiy asoslar yaratilmoqda. Dissertasuya ishimizda quyidagi xolatlatni keng yoritildi. Ular: faoliyatining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va ular faoliyatini tashkil etishning tartiblari, soliqqa tortish tartibi, soliqqa tortish mexanizlari, tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi jismoniy shaxslar daromadlarini soliqqa tortishning xorij tajribalarini o'rganishdan iborat bo'ldi.

***Kalit so'zlar:** tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi jismoniy shaxslar, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik, yakka tartibdagi tadbirkorlik, soliqqa tortish mexanizlari, soliqqa tortish tartibi, xorij tajribasisoliq to'lovchilar, oilaviy korxonalar, oilaviy tadbirkorlik.*

ANNOTATION

In our country, it is important to develop their economic activities by stimulating small businesses and private entrepreneurship through taxes. For several years, the issue of improving the taxation of small businesses and private entrepreneurship and further increasing their share of the gross domestic product has been paid special attention as one of the main priorities in the economic sphere of our country and the necessary legal framework has been created. In our dissertation, the following summary was widely covered. They were: the role of their activities in the economy of the country and the procedures for organizing their activities, the procedure for taxation, the mechanics of taxation, taxation of the income of individuals engaged in entrepreneurial activity, the study of foreign experience.

Keywords: *individuals engaged in entrepreneurial activity, small business and private entrepreneurship, individual entrepreneurship, tax mechanics, taxation procedure, foreign experience, private payers, family enterprise, family entrepreneurship.*

MUNDARIJA

Annotatsiya.....	3
Mundarija.....	5
Keltirilgan jadvallar ro'yhati.....	7
Keltirilgan rasmlar ro'yhati.....	8
I Bob.Kirish.....	9
1.1 Dissertatsiya mavzusining asoslanishi va uning dolzarbligi.....	10
1.2 Tadqiqot maqsadi va vazifalari.....	11
1.3 Tadqiqotning asosiy muammolari va savollari.....	12
1.4 Tadqiqot obekti va predmeti.....	13
1.5 Tadqiqot natijalarining ilmiy-nazariy va amaliy ahamiyati.....	13
1.6 Dissertatsiya tarkibining qisqacha tavsifi.....	14
II BOB. ADABIYOTLAR SHARXI.....	15
2.1 Kirish.....	15
2.2 Mavzuga oid ilmiy-nazariy qarashlar sharxi.....	15
2.3 Mavzuga oid maxalliy meyoriy-xuquqiy xujjatlar sharxi.....	20
2.4 Xulosa.....	26
III BOB.METODOLOGIYA.....	27
3.1 Tadqiqot dizayni.....	27
3.2 Ma'lumotlarni to'plash jarayoni.....	27
3.3 Taxlil uchun qo'lanilgan usullar.....	27
3.4 Tadqiqotni o'tkazish uchun zarur sharoitlar.....	29
3.5 Tadqiqot jarayonida kutilayotgan muammolar va ularning yechimi.....	
3.6 Tadqiqotdan kutilayotgan ilmiy va amaliy natijalar.....	
IV BOB. TAHLIL VA NATIJALAR.....	30
4.1 Yakka tartibdagi tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi jismoniy shaxslarni soliqqa tortish mexanizmini tahlili.....	30
4.2 Yakka tartibdagi tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi jismoniy shaxslar daromadlarini soliqqa tortishning amaldagi holatini tahlili.....	38

I BOB. KIRISH

2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi doirasida amalga oshirilayotgan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik milliy iqtisodiyotni yaratish, jamiyat ijtimoiy barqarorligining asosi hisoblanuvchi o'rta mulkdorlar sinfini shakllantirish, raqobat muhitini vujudga keltirish va barqaror iqtisodiy o'sishga erishishda muhim omil bo'lib hisoblanadi.

Respublikamizda iqtisodiy o'sishni ta'minlash, yangi ish o'rinlarini tashkil etish, bandlik muammosini hal etish, aholining daromadlari va farovonligini oshirishda tobora muhim o'rin tutayotgan kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni jadal rivojlantirish, ularni rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlashga alohida e'tibor qaratilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 5 oktabrdagi "Tadbirkorlik faoliyatining jadal rivojlanishini ta'minlashga, xususiy mulkni har tomonlama himoya qilishga va ishbilarmonlik muhitini sifat jihatidan yaxshilashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmoni qabul qilingan bo'lib, eng avvalo, xususiy mulkni huquqiy himoya qilishni yanada kuchaytirishga, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik uchun qulay shart-sharoitlar yaratishga va har tomonlama qo'llab-quvvatlashga, YAIMda ushbu sohaning ulushini oshirib borishga, bandlik muammosini hal qilishga asos bo'lmoqda.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti SH.Mirziyoyev ta'kidlaganidek: "2019 yildan boshlab joriy etilayotgan yangi soliq konsepsiyasining eng asosiy g'oyasi soliq yukini kamaytirish, sodda va barqaror soliq tizimini qo'llashni ko'zda tutadi. Shu orqali iqtisodiyotimiz raqobatbardoshligini oshirish, tadbirkor va investorlar uchun har tomonlama qulay muhit yaratishga erishish mumkin"¹.

Mamlakatimizda tadbirkorlikni keng joriy etilishi yuzasidan ko'plab loyihalar amalga oshirilmoqdaki, bu albatta, aholi daromadini oshirishga qaratilgan asosiy

¹ Prezidentimiz SH.Mirziyoyevning 2018-yil 26-dekabrda Oliy Majlisga Murojaatnomasi. //Xalq so'zi 2018 yil, 9-bet.